

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om djursjukdomar

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om djursjukdomar (RP 288/2018 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Taina Aaltonen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Kajsa Hakulin, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Johanna Wallius, jord- och skogsbruksministeriet
- regeringssekreterare Sara Vänttinen, jord- och skogsbruksministeriet
- enhetschef Sirpa Kiviruusu, Livsmedelsverket
- branschchef Mari Lukkariniemi, Livsmedelsindustriförbundet rf
- biträdande direktör Päivi Laatikainen-Mattsson, Resebyråbranschens förbund i Finland rf
- biträdande direktör Kirsti Tarnanen-Sariola, Finlands Hamnförbund rf
- arbetsmarknadsjurist Maija Mattila, Rederierna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- kommunikationsministeriet
- Posti Ab
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Hamnförbund rf.

Inget yttrande av

- Finavia Abp.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det till lagen om djursjukdomar fogas bestämmelser med stöd av vilka aktörer som bedriver passagerartrafik, hamnoperatörer för passagerartrafik och flygplatsoperatörer, researrangörer och aktörer som bedriver postverksamhet ska tillhandahålla infor-

Betänkande JsUB 25/2018 rd

mation om fara för spridning av allvarliga djursjukdomar i anslutning till trafiken mellan Europeiska unionens medlemsstater. Närmare bestämmelser om de djursjukdomar som förpliktelsen föreslås gälla samt om hur förpliktelsen ska fördelas på aktörerna utfärdas genom förordning av statsrådet. Den föreslagna ändringen gör det möjligt att intensifiera informationen om djursjukdomar då det finns risk för att en allvarlig sjukdom kan spridas till Finland från en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Ändringen tryggar även verkställandet av Europeiska unionens förpliktelser då afrikansk svinpest eller någon annan allvarlig djursjukdom konstateras i Finland.

Dessutom föreslås att lagen ändras så att Tullens möjligheter att ge handräckning till behöriga tillsynsmyndigheter utvidgas.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I 9 kap. i lagen om djursjukdomar (441/2013) ingår bestämmelser om förflyttning av djur och produkter mellan Europeiska unionens medlemsstater. I kapitlet föreskrivs bland annat om de krav som i anslutning till bekämpning av djursjukdomar ställs på djur och djurprodukter, förflyttningsförbud på grund av plötsliga sjukdomsutbrott samt åtgärder vid sjukdomsutbrott. Den myndighet inom centralförvaltningen som verkställer lagen om djursjukdomar är Livsmedelsverket.

Förflyttning av djur och produkter mellan medlemsstaterna ska meddelas begränsningar och ytterligare krav då det i någon medlemsstat konstateras en djursjukdom som lätt sprider sig och en restriktionszon inrättas på det område som omgärdar den plats där sjukdomen förekommer, står det i propositionsmotiven. I Finland inrättas dessa zoner och de exportförbud och exportbegränsningar som gäller dem åläggs med stöd av bestämmelserna i 5 kap. Zonerna kan vara stora till ytan beroende på fallet.

Enligt 59 § i lagen om djursjukdomar kan jord- och skogsbruksministeriet dessutom föreskriva särskilda skyddsåtgärder för att begränsa förflyttningar mellan Finland och en annan medlemsstat på grund av plötsliga sjukdomsutbrott främst i sådana fall då de krav som ställs med stöd av 58 § i lagen om djursjukdomar, kommissionens skyddsåtgärder eller åtgärderna i den medlemsstaten inte är tillräckliga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Nationella skyddsåtgärder är emellertid ytterst ovanliga.

Unionsbestämmelserna innehåller ingen allmän skyldighet för aktörerna att informera passagerare eller posttjänstens kunder om ovan avsedda förflyttningsförbud och förflyttningsbegränsningar. I fråga om trafik mellan unionen och tredjeländer har internationella researrangörer och resebyråer, hamn- och flygplatsoperatörer samt företag som tillhandahåller posttjänster däremot en sådan skyldighet med stöd av den direkt tillämpliga kommissionens förordning (EG) nr 206/2009 om införsel för personligt bruk till gemenskapen av produkter av animaliskt ursprung och om ändring av förordning (EG) nr 136/2004 (den s.k. förordningen om införsel för personligt bruk). Enligt denna förordning är det förbjudet att till unionens territorium införa bl.a. kött, köttprodukter och mjölk i personligt bagage och att sända detta i form av småpaket till privatpersoner. Utskottet noterar att det är nödvändigt att iaktta förbuden och att gå ut med information om dem

Betänkande JsUB 25/2018 rd

bland annat för att afrikansk svinpest ska kunna bekämpas. Därför är det ytterst viktigt att myndigheterna har intensifierat tillhandahållandet av information om förbud och begränsningar på flera gränsövergångsställen genom att montera stora infotavlor, skyltar och affischer.

Sedan 2014 har afrikansk svinpest spridit sig till många EU-länder. När det gäller bekämpning av afrikansk svinpest innehåller unionens lagstiftning bestämmelser om aktörernas informations-skyldighet även i fråga om trafiken inom unionen. Bestämmelser om detta finns i kommissionens genomförandebeslut 2014/709/EU om djurhälsoåtgärder för att bekämpa afrikansk svinpest i vissa medlemsstater och om upphävande av genomförandebeslut 2014/178/EU (kommissionens genomförandebeslut 2014/709/EU), med ändringar. Informationsskyldigheten gäller aktörer endast i sådana medlemsstater där fall av sjukdomen i fråga har fastställts. Beslutet riktas dessutom till medlemsstaterna, vilket betyder att det i fråga om informationsskyldigheten inte är direkt förpliktande för enskilda aktörer, såsom aktörer som bedriver passagerartrafik, utan till denna del kräver beslutet verkställighetsåtgärder.

Artikel 15 a i kommissionens genomförandebeslut innehåller bestämmelser om skyldigheter som gäller spridning av information till passagerare och posttjänstens kunder. Aktörer som bedriver passagerartrafik, inberäknat flygplatsoperatörer och hamnoperatörer, resebyråer (inberäknat arrangörer av jaktresor) och aktörer som tillhandahåller posttjänster åläggs att sprida information till passagerare som reser från medlemsstaternas territorium och posttjänstens kunder om de i genomförandebeslutet avsedda bekämpningsåtgärderna som gäller djurens hälsa, exempelvis förflyttningsförbud för svin och produkter från svin.

Enligt artikeln ska informationen presenteras på ett lättförståeligt sätt för resenärer som kommer från och åker till de områden som finns upptagna i bilagan till beslutet eller från tredjeländer där det finns risk för spridning av afrikansk svinpest. Medlemsstaterna i fråga ska dessutom samordna sina insatser för att se till att i artikeln närmare definierade aktörer som bedriver passagerartrafik och aktörer som tillhandahåller posttjänster effektivt sprider informationen särskilt till passagerare och posttjänstens kunder.

Vidare framgår det av propositionen att det för närvarande endast är myndigheterna som ansvarar för tillhandahållandet av information om allvarliga djursjukdomar och åtgärder för bekämpning av sådana i samband med passagerar- och posttrafik, eftersom lagstiftningen inte ålägger aktörerna att tillhandahålla information. Passagerartrafiken utgör dock den största enskilda riskfaktorn när det gäller spridning av vissa sjukdomar, exempelvis afrikansk svinpest, till Finland från andra medlemsstater i Europeiska unionen. Därför är tillhandahållandet av information till passagerarna ytterst viktigt när det gäller att förhindra spridning av sjukdomar. Virus kan spridas via livsmedel som passagerare för med sig eller via utrustning eller skodon som hör till passagerare som har deltagit till exempel i en jaktresa. Spridning kan ske om livsmedel eller livsmedelsförpackningar efter att de kom in i landet kommer i kontakt med svin eller vildsvin eller om någon till exempel går in i ett svinhus med förorenade skodon. Afrikansk svinpest förekommer bland annat i Estland. På årsnivå reser ungefär 9 miljoner människor till exempel mellan Helsingfors och Tallinn.

Utskottet ser det som nödvändigt att säkerställa effektiv information om allvarlig fara för djursjukdomar och bekämpningsåtgärder inom passagerartrafiken mellan Europeiska unionens

Betänkande JsUB 25/2018 rd

medlemsstater och inom posttrafiken mellan medlemsstaterna då en allvarlig djursjukdom hotar att spridas till Finland via denna trafik. Det är också ytterst angeläget att trygga genomförandet av unionsbestämmelserna om spridning av information i det fall att en allvarlig djursjukdom såsom afrikansk svinpest skulle spridas till Finland. I detta fall skulle tillhandahållandet av information särskilt gälla exportförbud och exportbegränsningar för djurprodukter som har producerats inom en restriktionszon som inrättats för att förhindra att sjukdomen sprids. Dessutom bör Tullen mer flexibelt kunna ge handräckning till den myndighet som övervakar efterlevnaden av förflyttningsförbud och förflyttningsbegränsningar i syfte att förhindra spridning av allvarliga djursjukdomar.

För att uppnå dessa målsättningar föreslår regeringen att det till 9 kap. i lagen om djursjukdomar, vilket gäller förflyttningar av djur och djurprodukter mellan Europeiska unionens medlemsstater, fogas en ny paragraf som gäller skyldigheten att sprida information (59 a §). Skyldigheten ska gälla aktörer som bedriver passagerartrafik mellan medlemsstaterna, hamnoperatörer eller flygplatsoperatörer som bedriver sådan passagerartrafik och researrangörer som säljer utlandsresor samt även aktörer som bedriver posttrafik mellan medlemsstaterna. Alla dessa aktörer behöver dock inte tillhandahålla information om alla faror för djursjukdomar, utan genom förordning av statsrådet ska det föreskrivas närmare om hur förpliktelsen fördelas på olika aktörer beroende på de risker sjukdomen i fråga förorsakar och dess spridningssätt. Med beaktande av nuläget ser utskottet det som nödvändigt att genom förordning föreskriva om den informationsskyldighet som gäller för afrikansk svinpest. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Livsmedelsverket ansvara för att ta fram det innehåll i informationen som aktörerna ska sprida. Dessutom måste tullmyndigheten i förekommande fall kunna ge tillsynsmyndigheten handräckning som hör till tullmyndighetens ansvarsområde (94 § 3 mom.).

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 288/2018 rd utan ändringar.

Betänkande JsUB 25/2018 rd

Helsingfors 8.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Kari Kulmala blå
medlem Markku Eestilä saml
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Hanna Halmeenpää gröna
medlem Lasse Hautala cent
medlem Reijo Hongisto blå
medlem Susanna Koski saml
medlem Mats Nylund sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.